

Çocuk Evlilikleri ve Psikososyal Sonuçları

Evrin Aktepe
İnci Meltem Atay

Çocuk evlilikleri, diğer adıyla erken evlilik, 18 yaşın altında, çocuğun fiziksel, fizyolojik ve psikolojik olarak evlilik ve çocuk sahibi olmak gibi sorumlulukları taşımaya hazır olmadan yapılan evlilik olarak tanımlanmaktadır. Ülkemizdeki hukuk sisteminde; Türk Medeni Kanunu, Türk Ceza Kanunu ve Çocuk Koruma Kanununa göre çocuk gelin kavramı için sırasıyla 17 yaşını doldurmamış, 15 yaşını doldurmamış ve 18 yaşını doldurmamış kızlar olarak farklı tanımlara rastlamak mümkündür (Boran ve ark. 2013). Evliliğin belirli bir düzeyde fiziksel, duygusal, psikolojik olgunluk gerektirmesi nedeniyle çocuk yaştaki evliliklerin 'gelin' olarak görülmemesi gerektiği tartışılmaktadır. Buna rağmen günlük yaşamda çocuk gelinler teriminin çocuk evlilikleri yerine kullanıldığı dikkati çekmektedir. Resmi olarak problemi tanımlamakta çocuk yaştaki evlilik kavramının kullanılması gerektiği bildirilmektedir (Gök 2016).

Erken evliliğin, henüz hayatının baharında olan kız çocukları için sanki susuz ve ışısız bir ortamda canlı kalmaya çalışan bir çiçek örneğinde olduğu gibi bir çile çekme süreci olduğu belirtilmektedir (Burcu ve ark. 2015). Birleşmiş Milletler (1989), çocuk evliliklerini erkeklerin yararı adına kadın ve çocukların istismar edildiği ortadan kaldırılması gereken bir uygulama olarak tasnif etmiştir. Ailenin ekonomik seviyesinin ve eğitim durumunun, aile içi şiddet ortamının, bireyin eğitim durumunun, aile içindeki huzursuzluğun, ailenin ve bireyin sahip olduğu kalıp yargıların, cinsiyetçi bakış açısının ve geleneksel uygulamaların kız çocuklarının erken evlendirilmesine ortam hazırladığı düşünülmektedir (Malatyalı 2014).

Çocuk evlilikleri bireyin psikolojik ve bedensel gelişimini etkileyen, eğitimlerini aksatan, mesleki ve sosyal işlevselliği bozan önemli bir travmatik faktör olarak değerlendirilmektedir (Güneş ve ark. 2016). Kız çocuğu, kadın, çocuklar ve toplum yönünden sağlık ve sosyal sonuçları ağır olan bu sorunla mücadele edebilmek için sorunun hazırlayıcı faktörlerinin ve sonuçlarının kapsamlı bir şekilde irdelenmesi gerekmektedir (Mihçioğur ve ark. 2010). Psikoloji literatürü

yaşta evlilikler o toplumun kalkınmasında en büyük hedefler olan yoksulluğun azaltılması, eğitimin yaygınlaştırılması, cinsiyet eşitliğinin sağlanması, çocuk yaşamlarının korunması ve sağlığın geliştirilmesinde bir engel olarak karşımıza çıkmaktadır. Erken ve zorla evliliklerin öncelikle bireyler, daha sonra toplum üzerinde trajik sonuçları meydana gelmektedir. Bu sonuçlar sağlıktan eğitime, toplumsal hayattan intiharlara kadar birçok alanda gerçekleşmektedir. Önce bireysel sonuçlar olarak ortaya çıkan gelişmeler zamanla toplumsal bir niteliğe bürünerek, çözümlenmesi çok zor ve karmaşık problemler olarak sonuçlanmaktadır. Toplumda çocuklar ekonomik bir yük olarak değil toplumun değerli bireyleri olarak görülmelidir. Gençler bir ülkenin gelecek için fırsat pencereleridir. Bu fırsat pencerelerinden yararlanılabilmesi için genç nüfusunun eğitilmiş, sağlıklı ve yetenekli olması gerekir, kaldı ki bütün bunlar onların alması gereken insan haklarıdır.

KAYNAKLAR

1. Ayaz M, Ayaz AB, Soylu N (2012) Çocuk ve ergen adli olgularda ruhsal değerlendirme. Klinik Psikiyatri Dergisi, 15:33-40.
2. Aydemir E (2011) Evlilik mi Evcilik mi? Erken ve Zorla Evlilikler, Çocuk Gelinler. Ankara, Usak Yayınları.
3. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu (1989) Çocuk haklarına dair sözleşme. Available from www.unicankara.org.tr/doc_pdf/metin132.pdf. Accessed date: 27.2.2017.
4. Bridge JA, Goldstein TR, Brent DA (2006) Adolescent suicide and suicidal behavior. J Child Psychol Psychiatry, 47:372-394.
5. Boran P, Gülçay G, Devocioğlu E, Eren T (2013) Çocuk gelinler. Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 26:58-62.
6. Bulut K, Uysal C, Korkmaz M, Sivri S, Bozkurt İ, Durmaz U et al. (2015) Evaluation of the early age married girls applying to our department. Open J Pediatr, 5:334-338.
7. Burcu E, Yıldırım F, Sırma ÇS, Sanıyaman S (2015) Çiçeklerin kaderi: Türkiye'de kadınların erken evliliği üzerine nitel bir araştırma. Bilig, 73:63-98.
8. Choe MK, Thapa S, Mishra V (2005) Early marriage and early motherhood in Nepal. J Biosoc Sci, 37:143-162.
9. Coşkun AM, Şenturan L, Çayır G, Yakıt E (2016) Social sensitivity development about the problem of childbrides. International Journal of Human Sciences, 13:1107-1122.
10. Çoban Aİ (2009) Adolesan evlilikleri. Aile ve Toplum, 4(16):37-50.
11. Dagne HG (1994) Early marriage in northern Ethiopia. Reprod Health Matters, 2:35-38.
12. Acemoğlu H, Ceylan A, Saka G, Ertem M (2005) Diyarbakır'da erken yaş evlilikleri. Aile ve Toplum, 2(9):115-120.
13. Erulkar A (2013) Adolescence lost: the realities of child marriage. J Adolesc Health, 52:513-514.
14. Fisher J, Cabral de Mello M, Izutsu T, Vijayakumar L, Belfer M, Ornigbodun O (2011) Adolescent mental health in resource-constrained settings: a review of the evidence of the nature, prevalence and determinants of common mental health problems and their management in primary health care. Int J Soc Psychiatry, 57:9-116.
15. Gök M (2016) Child marriages in Turkey with different aspects. International Journal of Human Sciences, 13:2222-2231.

Kaynaklar

16. Güler Ö, Küçükler H (2010) Early marriages among adolescents girls in Afyonkarahisar, Turkey. *European Journal of General Medicine*, 7:365-371.
17. Güneş M, Selçuk H, Demir S, İbiloğlu AO, Bulut M, Kaya MC et al. (2016) Marital harmony and childhood psychological trauma in child marriage. *Journal of Mood Disorders*, 6:63-70.
18. Kaptanoğlu İY, Ergöçmen B (2012) Çocuk gelin olmaya giden yol. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 15:130-161.
19. Kara B (2015) Değişen aile dinamikleri açısından erken yaşta evlilikler sorunu ve toplumsal önemi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20:59-72.
20. Kidman R (2016) Child marriage and intimate partner violence: a comparative study of 34 countries. *Int J Epidemiol*, 1-14.
21. Le Strat Y, Dubertret C, Le Foll B (2011) Child marriage in the United States and its association with mental health in women. *Pediatrics*, 128:524-538.
22. Malatyalı MK (2014) Türkiye'de çocuk gelin sorunu. *Nesne Psikoloji Dergisi*, 3:27-38.
23. Malhotra A (1997) Gender and timing of marriage: rural-urban differences in Java. *J Marriage Fam*, 59:434-450.
24. Mıhçıokur S, Erbaş F, Akın A (2010) Çocuk gelinler ve beklenen olumsuz sonuçları. *Sağlık ve Toplum*, 1:3-12.
25. Montazeri S, Gharacheh M, Mohammadi N, Rad IA, Ardabili HE (2016) Determinants of early marriage from married girls' perspective in Iranian setting: a qualitative study. *J Environ Public Health*, 2016:8615929.
26. Özcebe H, Ünalın T, Türkyılmaz AS, Coşkun Y (2007) Türkiye Gençlerde Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı Araştırması Özet Raporu. Ankara, Nüfusbilim Derneği.
27. Özcebe H, Biçer BK (2013) An important female child and women problem: child marriages. *Turk Pediatri Ars*, 86-93.
28. Soylu N, Ayaz M (2013) Adli değerlendirme için yönlendirilen küçük yaşta evlendirilmiş kız çocuklarının sosyodemografik özellikleri ve ruhsal değerlendirmesi. *Anadolu Psikiyatri Derg*, 14:136-144.
29. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü (2014) Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması. 2013. Ankara, Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü.
30. TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu (2009) Erken Yaşta Evlilikler Hakkında İnceleme Yapılmasına Dair Rapor. Ankara, TBMM.
31. TÜİK (2014) Çocuk gelinlere ilişkin kamuoyu duyurusu. Available from www.tuik.gov.tr/duyurular/duyuru_2860.pdf?utm_source=twitterfeed&utm. Accessed date: 13.1.2017.
32. Uslu İ (2011) Türkiye'de Aile Yapısı Araştırması 2011. Ankara, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı.
33. Yiğit T (2016) Erken evlilikleri (çocuk evlilikler) yeniden düşünmek: erken evliliklerin kavramlaştırılmasına yönelik nitel bir araştırma. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 36:386-412.
34. Youth KM, Crandall AA, Cheong YF, Osypuk TL, Bates LM, Naved RT et al. (2016) Child marriage and intimate partner violence in rural Bangladesh: a longitudinal multilevel analysis. *Demography*, 53:1821-1852.
35. Yüksel H, Yüksel M (2014) Çocuk ihmali ve istismarı bağlamında Türkiye'de çocuk gelinler gerçeği. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5:1-24.